

İŞSİZLİK VE GÜVENCESİZLİĞİN GİRDABINDA KADININ ÇALIŞMA HAYATINA KATILIMININ ÖNÜNDE DUVARLAR VAR

KADINLARIN YALNIZCA YÜZDE 18,7'Sİ KENDİSİ İÇİN GELİR GETİREN EKONOMİK BİR FAALİYETTE ÇALIŞIYOR

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ERKEKLER İÇİN AZALIRKEN, KADINLAR İÇİN ARTIYOR

KADINLAR İÇİN TAM ZAMANLI İŞLERİN SAYISI AZALIYOR

YÜKSEKOKUL MEZUNU KADIN İŞSİZ ORANI ERKEKLERİN İKİ KATINDAN FAZLA

İŞSİZLİK KADINLARDA DAHA KALICI

HER İKİ ÇALIŞAN KADINDAN BİRİ KAYITDIŞI

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR), çalışma hayatında kadınların konumunu ortaya koyan Kadın İstihdamı ve Güvencesizlik Raporu'nu yayınladı. TÜİK tarafından açıklanan Hanehalkı İşgücü Anketi Kasım 2013 dönem sonuçları üzerinden yapılan hesaplamalarla kadın istihdamındaki gelişmeler, kadınların çalışma hayatında karşılaştığı güvencesiz ve esnek çalışma biçimlerindeki dönüşüm ve çalışma süreleri ele alındı. Çalışmanın sonuçlarına göre:

- İşgücüne katılım oranı Kasım 2013 döneminde kadınlar için yüzde 30,4 düzeyindedir. Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre kadınlar için söz konusu oran yüzde 0,2 puan artmıştır.
- Son bir yılda işgücüne katılan kadınların sadece yüzde 45'ine çalışma imkanı sunulmuştur. Yüzde 55'i ise işsizlik gerçeği ile yüzleşmiştir. İstihdam edilen kadınların sayısındaki artış geçen yılın aynı ayına göre sadece 78 bindir.
- Genelde kadın işsizliği yüzde 12,7 iken, kentlerde bu oran yüzde 17,4'e, tarım dışı kesimlerde yüzde 18,5 düzeyine ulaşmaktadır.
- Resmi verilere göre çalışma çağındaki her dört kadından yaklaşık olarak sadece biri ekonomik bir faaliyette çalışmaktadır. Kendisine gelir sağladığı bir faaliyette çalışan kadınların oranı ise toplam çalışabilir çağındaki kadınların sadece yüzde 18,6'sıdır. Ekonomik bir faaliyette çalışan kadınları yüzde 30'u ücretsiz aile işçisidir ve yaptıkları çalışmanın karşılığında bir ücret almamaktadır.
- Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre işgücüne katılan kadın sayısı 173 bin kişi ile sınırlı bir düzeyde artarken, istihdam edilenlerin sayısı sadece 78 bin kişi artmıştır. İşsiz kadın sayısı ise 95 bini kişi artmıştır. (Bu dönemden önceki son 4 yıllık süreçte işgücüne katılan kadın sayısının 500 bin civarında olduğu düşünüldüğünde, kadınların kriz dönemi ile

birlikte başlayan işgücüne katılım eğiliminin durduğu söylenebilir.) İşsiz kadın sayısındaki artış işgücüne katılan kadınların sayısından daha fazladır. Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre toplam işsiz sayısındaki artış bin olurken, ilave işsizlerin yüzde 55'i kadınlardır.

- Umutsuz ve diğer işsizler ilave edildiğinde ise işsizlik verileri için tablo kadınlar aleyhine daha da bozulmaktadır. Çeşitli nedenlerle son 3 aydır iş arama kanallarını kullanmayan ve iş başı yapmaya hazır olduğu halde bu nedenle işsiz sayılmayanların sayısı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre erkekler için 105 bin kişi azalırken, kadınlar için 70 bin kişi artmıştır. Artış “diğer” nedenlerle iş aramaya başlamamış olanlardan kaynaklanmıştır. Buna göre geniş tanımlı işsizlerin sayısı kadınlar için 165 bin artarken, erkekler için sadece 46 bin kişi azalmıştır. Kadınların işgücüne katılım talebi artmakta, ancak işsizlik kadınların işgücüne katılımının önünde bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınların çalışma hayatında tercih edilmemesinde kültürel nedenler kadar yasal güvencenin olmaması da önemli bir etmendir.
- Yüksekokul mezunu kadınlarda işsizlik Kasım 2013 dönemi için yüzde 15,2 ile yüksekokul mezunu erkeklerin yüzde 6,5’lik oranının iki katından fazladır. Geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüksekokul mezunu kadınlar arasında istihdama katılım oranı yüzde 2,7 puanlık ciddi bir düşüş kaydetmişti. Lise ve üzeri eğitime sahip olan kadınlar için ise resmi işsizlik yüzde 17,9 ile aynı eğitime sahip erkeklerin çok üzerinde gerçekleşmiştir. Erkeklerde bu oran yüzde 7,9’dur.
- Başta umudu kesik olanlar olmak üzere son 3 aydır iş arama kanallarını kullanmayan ancak işe başlamaya hazır olduğu halde işsiz sayılmayanların % 58’i kadınlardır. Geniş tanımlı işsizlik kadınlar için yüzde 23 oranındadır.
- Referans haftasında 1 saat ile 16 saat arasında, aynı ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı, bakiş vb. karşılığında bir iktisadi faaliyette bulunan kişiler de istihdamda sayılmaktadır. Bu durumda çalışanların sayısı 1 milyon 432 bin kişidir. Bu kişilerin yaklaşık üçte ikisi kadınlardır. Kadınlar için tam zamanlı çalışılan işlerin sayısı geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre 35 bin kişi gerilemiştir.
- Kayıtdışı çalışan kadınların toplam çalışan kadınlara oranı yüzde 50 seviyesindeyken, kayıtdışı çalışan erkeklerin toplam çalışan erkeklere oranı ise yüzde 29 seviyesindedir.
- Kadınlar için işsizlik daha kalıcı hale geliyor. 1 yıl ve daha uzun süredir işsiz olanlar arasında kadınların oranı son 5 yılda yüzde 35’den yüzde 50’ye çıktı. Yani derin işsizlikte kadınların payı hızla arttı. 2008 yılının Kasım ayı döneminde 1 yıl ve üzeri süredir işsiz olan erkeklerin sayısı 512 bin iken , 2013 yılının Kasım ayında bu sayı 338 bine düştü. Aynı dönemler için 2008 yılında söz konusu sayı kadınlar için 299 bin iken 2013 yılında 347 bine yükseldi.

Sermaye çevreleri istihdam yapısının niteliğini bozarak, yoğun çalışma koşulları altında, daha esnek ve güvencesiz çalışma biçimlerini özellikle kadın ve gençler üzerinden yaygınlaştırmayı istemektedir. Hükümet işveren çevrelerinin bu taleplerini Ulusal İstihdam Strateji Belgesi ile programlaştırmıştır. Ucuz işgücü için, taşeron çalışmayı yaygınlaştırmayı, kıdem tazminatını fona devrederek ortadan kaldırmayı, kölelik bürolarını hayata geçirmeyi, evden çalıştırma gibi esnek çalışma biçimlerini yaygınlaştırmayı hedefleyen bu belge, işsizlik verilerindeki artış ve krizle birlikte daha sık gündeme gelecektir. İşsizlikle mücadeleyi, çalışma koşullarını kötüleştirerek, ücretleri düşürerek çözmeye çalışan bu anlayışa karşı durulmalıdır. Bu strateji işsizliğin “ne iş olsa yaparım” başlığı altında gizlenmesi stratejisidir. Kadınları esnek çalıştırma biçimleri ile güvencesiz ve esneklik zemininde, mümkünse ev içi üretim ile çalışma hayatına katmak, nitelikli işler de ise işsizlik bariyerleri ile çalışma hayatının dışında tutmak bir eğilim olarak görülmektedir. Böyle bir süreçte kadınlar “daha çok çocuk yapsın” diye çeşitli düzenlemeleri gündeme getirmek doğru değildir. Haklar ve güvenceler “çocuk” tartışmasının dışında genişletilmelidir. Kadınların çalışma hayatına katılımın sağlanması ve çalışma hayatında kalmalarının güvence altına alınması için iş güvencesine ve bakım hizmetlerinin kamusal bir sorumlulukla ele alınmasına ihtiyaç vardır.

Bu çerçevede kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması ve eşitsizliklerin giderilmesi için

1. İşgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmelidir,
2. Ev içi yaşlı, hasta ve çocuk bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.
3. *Kapatılan tüm kamu kreşleri açılmalıdır.*
4. *İş güvencesi herkes için mutlak bir hak olarak kabul edilmelidir.*
5. *Kadın/erkek olmasına bakılmaksızın, en az 50 işçi çalıştıran kamu/özel tüm iş yerlerinde ücretsiz, (vardiya koşulları dikkate alınarak gerektiğinde 24 saat açık) bakım evleri ve kreşler açılması zorunlu olmalıdır.*
6. *Diğer çocuklu bireyler için her mahalleye ihtiyacı karşılayacak kadar kreş açılması amacıyla devlet kendisi girişimde bulunmalı, belediyelere yasal zorunluluk getirilmeli, 50’den az işçi çalıştıran işverenler de bu mahalle kreşlerine destek olmakla yükümlü olmalı, yurttaş girişimleriyle yaratılacak kreş kooperatifleri vb. alternatif çözüm arayışları özendirilmelidir*
7. *İş yerlerindeki çalışma düzeni, kadınların ve erkeklerin çocuklarına bakma yükümlülüğüne uygun şekilde düzenlenmelidir.*
8. *Kadın ve erkek çalışanların, kendilerine ve ailelerine zaman ayırabilmeleri için yasal günlük/haftalık çalışma süreleri günde en fazla 7, haftada en fazla 35 saate indirilmeli,*

toplu ya da bireysel iş sözleşmeleri ile (hiçbir yasal hak kaybına izin verilmeksizin) daha altında süreler kararlaştırılması özendirilmelidir.

9. *“Aile sorumlulukları”, “çocuk bakım yükümlülükleri” gibi bahanelerle kadınlara esnek çalışma formları dayatmak yerine, tam zamanlı ve tam güvenceli istihdam olanaklarını sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*

10. Sendikal hak ve özgürlüklerin önündeki engeller kaldırılmalıdır.